

ZAKON O UTVRĐIVANJU PORIJEKLA IMOVINE I POSEBNOM POREZU NA IMOVINU*

(“Službeni glasnik RS”, broj 15/22)

Predmet Zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se uslovi, način i postupak pod kojima se utvrđuje imovina i uvećanje imovine fizičkog lica i poseban porez na uvećanje imovine, a za koju fizičko lice ne može da dokaže način sticanja, kao i organi nadležni za sprovođenje ovog zakona.

Značenje izraza

Član 2.

Pojedini izrazi korišćeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) fizičko lice, u smislu ovog zakona, je poreski obveznik posebnog poreza na imovinu koji je dužan da plati porez u skladu sa poreskim propisima u Republici Srpskoj,
- 2) imovina je skup apsolutnih i relativnih imovinskih prava (pravo svojine i druga stvarna prava na pokretnim i nepokretnim stvarima, prava intelektualne svojine, potraživanja iz svih izvora obligacionih odnosa), udjeli u privrednim društvima i prava koja iz njih proizlaze, hartije od vrijednosti, novac, kriptovalute, kao i druga imovinska prava u Republici Srpskoj, Federaciji BiH, Brčko Distriktu BiH i inostranstvu,
- 3) prijavljeni prihodi jesu prihodi fizičkog lica koji su prijavljeni nadležnom poreskom organu,
- 4) uvećanje imovine predstavlja pozitivnu razliku između vrijednosti imovine fizičkog lica na kraju određenog perioda u odnosu na početak tog perioda,
- 5) izdaci za privatne potrebe fizičkog lica predstavljaju izdatke koje je fizičko lice imalo za privatne potrebe koji su utvrđeni u postupku utvrđivanja imovine i posebnog poreza,
- 6) imovina na koju se utvrđuje poseban porez predstavlja razliku između zbira uvećanja imovine i izdataka za privatne potrebe fizičkog lica, sa jedne strane, i prijavljenih prihoda koji su uvećani za iznos prihoda koji ne podliježu oporezivanju u Republici Srpskoj, besteretno stečene imovine, imovine stečene zaduživanjem, odnosno imovine stečene na drugi zakonit način, s druge strane,
- 7) poseban porez na imovinu je porez koji se plaća na uvećanje imovine fizičkog lica u skladu sa ovim zakonom.
- 8) Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu za označavanje muškog ili ženskog roda podrazumijevaju oba pola.

Teret dokazivanja

Član 3.

Teret dokazivanja uvećanja imovine u odnosu na prijavljene prihode fizičkog lica je na Poreskoj upravi Republike Srpske (u daljem tekstu: Poreska uprava), a na fizičkom licu je teret dokazivanja načina sticanja imovine u dijelu u kome uvećanje njegove imovine nije u skladu sa prijavljenim prihodima.

Nadležnost za utvrđivanje porijekla imovine i posebnog poreza na imovinu

Član 4.

- (1) Za vođenje postupka utvrđivanja imovine i posebnog poreza na imovinu (u daljem tekstu: poseban porez) i naplate posebnog poreza u skladu sa ovim zakonom nadležna je Poreska uprava.
- (2) U Poreskoj upravi organizuje se Sektor za utvrđivanje porijekla imovine i posebnog poreza (u daljem tekstu: Sektor).

Rukovodilac Sektora

Član 5.

- (1) Rukovodilac Sektora može biti lice koje ima najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima iz poreske oblasti.
- (2) Rukovodioca Sektora postavlja Vlada Republike Srpske na period od pet godina, u skladu sa propisima kojima se reguliše rad državnih službenika.

* Zakon je objavljen u “Službenom glasniku RS”, broj 15/22 od 23. februara 2022. godine, a stupa na snagu 23. februara 2023. godine.

Ovlašćenja Poreske uprave

Član 6.

Poreska uprava, s ciljem sprovođenja ovog zakona, ima pravo uvida i pribavljanja podataka iz:

- 1) svih vrsta evidencija i podataka koje vode, odnosno posjeduju nadležni organi i druga lica o nepokretnim i pokretnim stvarima, privrednim subjektima, hartijama od vrijednosti, štednim ulozima i računima kod poslovnih banaka, kao i drugih evidencija i podataka iz kojih se može utvrditi imovina fizičkog lica,
- 2) poslovnih knjiga i dokumentacije privrednih društava i drugih lica radi utvrđivanja imovine fizičkog lica.

Obaveza dostavljanja podataka

Član 7.

Ministarstva, republičke uprave, republičke upravne organizacije, organi jedinica lokalne samouprave, pravna lica čiji je osnivač Republika Srpska ili jedinica lokalne samouprave, ustanove, javna preduzeća i drugi oblici organizovanja utvrđeni zakonom, a koji vrše javna ovlašćenja, poslovni subjekti, poslovne banke, te drugi organi i organizacije, fizička i pravna lica, na zahtjev Poreske uprave dostavljaju podatke kojima raspolažu u roku od 8 dana od dana prijema zahtjeva i pružaju podršku Poreskoj upravi.

Zaposleni za vezu i upućivanje na rad

Član 8.

(1) Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija, Agencija za bankarstvo Republike Srpske, Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove, Agencija za posredničke, informatičke i finansijske usluge, Centralni registar hartija od vrijednosti a. d. Banja Luka, kao i drugi organi i institucije koje vrše javna ovlašćenja dužni su da odrede jednog ili više zaposlenih za vezu, radi efikasnije saradnje i dostavljanja podataka koji su Poreskoj upravi potrebni za vođenje postupka utvrđivanja porijekla imovine.

(2) Po potrebi, zaposleni iz stava 1. ovog člana mogu biti privremeno upućeni na rad u Poresku upravu, a u skladu sa zakonima kojima se uređuje radnopravni status tih zaposlenih.

(3) Privremeno upućivanje traje do godinu dana i može se produžiti.

(4) Lica upućena na rad u Poresku upravu dužna su da sve podatke i informacije čuvaju kao poresku tajnu.

Obavješćavanje nadležnog tužilaštva i drugih organa

Član 9.

Ako se u postupku koji je propisan ovim zakonom utvrdi da činjenice ukazuju na postojanje osnova sumnje da je izvršeno krivično djelo, Poreska uprava o tome obavješćava nadležno tužilaštvo i druge nadležne organe bez odgađanja.

Faze postupka

Član 10.

(1) Postupak utvrđivanja porijekla imovine i posebnog poreza pokreće se i vodi po službenoj dužnosti, a sastoji se od prethodnog postupka i postupka kontrole i utvrđivanja posebnog poreza (u daljem tekstu: postupak kontrole).

(2) Pravilnik o načinu i postupku vršenja prethodnog postupka i postupka kontrole donosi ministar finansija (u daljem tekstu: ministar) na prijedlog direktora Poreske uprave.

Utvrđivanje porijekla i vrijednosti imovine

Član 11.

(1) Prilikom utvrđivanja porijekla i vrijednosti imovine uzima se u obzir cjelokupna imovina fizičkog lica:

- 1) nepokretne stvari (stan, kuća, poslovna zgrada i prostorije, garaža, zemljište i dr.),
- 2) pravo građenja,
- 3) pokretne stvari,
- 4) hartije od vrijednosti,
- 5) potraživanja iz svih izvora obligacionih odnosa,
- 6) udjeli u pravnom licu i sva prava koja iz njega proizlaze,
- 7) oprema za obavljanje samostalne djelatnosti,
- 8) motorna vozila, plovni objekti i vazduhoplovi,
- 9) štedni ulozi, novac i kriptovalute,
- 10) prava intelektualne svojine,
- 11) druga imovinska prava,
- 12) izdaci za privatne potrebe fizičkog lica.

(2) Fizičko lice, po zahtjevu Poreske uprave, navodi podatke o imovini koju posjeduje u Republici Srpskoj, Federaciji BiH, Brčko Distriktu BiH i inostranstvu, i to broj i vrstu imovine, vrijednost imovine, vrijeme kada je stečena i plaćena, pravni osnov sticanja, te sve promjene na imovini od trenutka sticanja.

(3) Imovina iz stava 1. i 2. ovog člana odnosi se na imovinu stečenu u periodu od 9. januara 1992. godine.

(4) Pravilnik o načinu i postupku utvrđivanja vrijednosti imovine, prihoda fizičkog lica i izdataka za privatne potrebe fizičkog lica donosi ministar.

Pokretanje prethodnog postupka

Član 12.

(1) Prethodni postupak sprovodi se na osnovu procjene rizika.

(2) Prethodni postupak može se pokrenuti i na osnovu prijave drugog organa ili po inicijativi fizičkog ili pravnog lica.

(3) Na osnovu procjene rizika i prijava iz stava 2. ovog člana Poreska uprava donosi plan pokretanja prethodnog postupka.

Prethodni postupak

Član 13.

(1) U prethodnom postupku Sektor utvrđuje uvećanje imovine na osnovu podataka kojima raspolaže i podataka koje prikupi od drugih organa i organizacija, pravnih ili fizičkih lica i upoređuje ih sa prijavljenim prihodima u određenom periodu.

(2) Poreska uprava pokreće postupak kontrole, na način propisan zakonom kojim se uređuje poreski postupak, ako se u prethodnom postupku učini vjerovatnim da u najviše tri uzastopne kalendarske godine u kojima fizičko lice ima uvećanje imovine, postoji razlika između uvećanja imovine i prijavljenih prihoda fizičkog lica koja je veća od 300.000 KM.

Postupak kontrole

Član 14.

(1) Na osnovu sprovedenih prethodnih postupaka Poreska uprava donosi plan kontrola.

(2) U postupku kontrole utvrđuje se imovina na koju se utvrđuje poseban porez fizičkog lica i njena vrijednost.

(3) Fizičko lice iz stava 2. ovog člana ima pravo da učestvuje u postupku kontrole i da podnosi dokaze kojima dokazuje način sticanja imovine.

(4) Neučestvovanje fizičkog lica u postupku kontrole ne odgađa dalje vođenje postupka.

(5) U postupku kontrole sačinjava se zapisnik o izvršenoj kontroli, na koji se shodno primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje poreski postupak.

(6) Po okončanju postupka kontrole donosi se rješenje o utvrđivanju posebnog poreza ako se utvrdi postojanje imovine na koju se plaća poseban porez.

Poreska osnovica za poseban porez

Član 15.

(1) Poreska osnovica posebnog poreza na imovinu predstavlja uvećanje imovine u skladu sa ovim zakonom.

(2) Osnovica posebnog poreza utvrđuje se u vrijednosti imovine na koju se utvrđuje poseban porez, a koju čini zbir revalorizovane vrijednosti te imovine za svaku kalendarsku godinu koja je bila predmet kontrole.

(3) Vrijednost imovine za koju se utvrđuje poseban porez se revalorizuje indeksom potrošačkih cijena od posljednjeg dana kalendarske godine za koju je utvrđena ta imovina do dana donošenja rješenja o posebnom porezu.

(4) Odredbe stava 2. ovog člana ne primjenjuju se ukoliko se vrijednost imovine utvrđuje za imovinu stečenu nakon uvođenja konvertibilne marke.

Stopa posebnog poreza

Član 16.

Poseban porez na imovinu plaća se po stopi od 75% na osnovicu utvrđenu u skladu sa ovim zakonom.

Žalba protiv rješenja

Član 17.

(1) Protiv rješenja o posebnom porezu iz člana 14. stav 6. ovog zakona može se izjaviti žalba Ministarstvu finansija.

(2) Rješenje kojim se odlučuje o žalbi iz stava 1. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

(3) Žalba iz stava 1. ovog člana odgađa izvršenje rješenja.

Primjena zakona kojim se uređuje poreski postupak

Član 18.

(1) Ako nije drugačije određeno ovim zakonom, na postupak utvrđivanja imovine i posebnog poreza primjenjuje se zakon kojim se uređuje poreski postupak, izuzev odredaba o zastarjelosti utvrđivanja i naplate

poreza.

(2) Ako se u postupku koji je propisan ovim zakonom utvrdi da fizičko lice ima neispunjenu poresku obavezu koja je propisana drugim zakonom (druga vrsta poreza), po osnovu zakonito stečenih prihoda, odnosno imovine, postupak utvrđivanja i naplate tog poreza sprovede se u skladu sa propisima kojima se uređuje ta vrsta poreza, kao i zakona kojima se uređuje poreski postupak.

Odnos prema krivičnom postupku

Član 19.

(1) Ako je u krivičnom postupku pravosnažnom presudom utvrđena imovina koja je proistekla izvršenjem krivičnog djela, a na koju je plaćen poseban porez u skladu sa ovim zakonom, sud u presudi uračunava iznos plaćenog posebnog poreza u imovinu koja je proistekla izvršenjem krivičnog djela.

(2) Odredba iz stava 1. ovog člana primjenjuje se i u postupcima koji se vode na osnovu zakona kojim se uređuje postupak oduzimanja imovine koja je proistekla izvršenjem krivičnog djela.

Obuka zaposlenih u Ministarstvu finansija i Poreskoj upravi

Član 20.

(1) Zaposleni u Ministarstvu finansija i Poreskoj upravi dužni su da pohađaju stalnu obuku iz oblasti postupka utvrđivanja porijekla imovine i posebnog poreza.

(2) Program i način sprovođenja stalne obuke propisuje ministar.

Obuka sudija

Član 21.

(1) Sudije koje vode postupke po tužbama protiv konačnih rješenja o posebnom porezu prolaze obuku za sticanje posebnih znanja o postupku utvrđivanja imovine i posebnom porezu.

(2) Obuku sudija sprovodi Centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca Republike Srpske.

(3) Program, način sprovođenja i trajanje obuke propisuje Centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca.

Bezbjednosne provjere lica

Član 22.

(1) Na pismeni zahtjev direktora Poreske uprave, u kome se navode pravni osnov, svrha i obim provjeravanja, obavljaju se bezbjednosne provjere zaposlenih u Sektoru prije stupanja na rad, tokom rada u Sektoru i godinu dana od prestanka rada u Sektoru, bez znanja lica koja se provjeravaju.

(2) Bezbjednosne provjere vrši Ministarstvo unutrašnjih poslova.

(3) Bezbjednosne provjere Ministarstva unutrašnjih poslova vrše se u svrhu utvrđivanja postojanja smetnji sa stanovišta zaštite javnog poretka i u svrhu utvrđivanja postojanja smetnji sa stanovišta bezbjednosti Republike Srpske, a u postupku bezbjednosnog provjeravanja prikupljaju se i provjeravaju podaci o licu prema kome se sprovodi provjeravanje koji su neophodni da se ostvari svrha bezbjednosnog provjeravanja, dok se provjeravanje vrši obavljanjem razgovora sa građanima, prikupljanjem podataka od pravnih lica, organa vlasti ili uvidom u registre, evidencije, zbirke i baze podataka koje se vode na osnovu zakona, kao i preduzimanjem drugih mjera u skladu sa zakonom i propisima donijetim na osnovu zakona.

(4) O sprovedenom bezbjednosnom provjeravanju sačinjava se izvještaj koji se dostavlja direktoru Poreske uprave. U izvještaju ne mogu da se nalaze podaci na osnovu kojih bi se otkrile metode i postupci korišćeni u prikupljanju podataka, identifikovali izvori podataka ili pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova koji su učestvovali u bezbjednosnom provjeravanju.

(5) Podaci prikupljeni bezbjednosnim provjeravanjem evidentiraju se, čuvaju i štite prema zakonu kojim se uređuje zaštita ličnih podataka, a koriste se samo u svrhu za koju su prikupljeni.

Čuvanje podataka

Član 23.

Sva lica koja u postupku utvrđivanja imovine i posebnog poreza dođu do podataka u vezi sa tim postupkom dužna su da čuvaju te podatke kao poresku tajnu u smislu zakona kojim se uređuje poreski postupak.

Kaznene odredbe

Član 24.

(1) Fizičko lice koje u postupku utvrđivanja porijekla imovine ne prijavi cjelokupnu imovinu kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 3.000 KM do 10.000 KM u zavisnosti od utvrđene vrijednosti neprijavljene imovine (član 11. stav 2).

(2) Novčanom kaznom od 2.000 KM do 6.000 KM kazniće se za prekršaj pravno lice koje na zahtjev Poreske uprave i u roku koji ona odredi ne dostavi podatke kojima raspolaže (član 7).

(3) Za prekršaj iz stava 2. ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 1.000 KM do 3.000 KM.

(4) Za prekršaj iz stava 2. ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu, državnom organu

i organizaciji i jedinice lokalne samouprave i imaocu javnih ovlaštenja iz člana 7. ovog zakona, novčanom kaznom od 500 KM do 1.500 KM.

Rok za donošenje podzakonskog akta

Član 25.

(1) U roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona ministar će na prijedlog direktora Poreske uprave donijeti Pravilnik o načinu i postupku vršenja prethodnog postupka i postupka kontrole (član 10. stav 2).

(2) U roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona ministar će donijeti Pravilnik o načinu i postupku utvrđivanja vrijednosti imovine, prihoda fizičkog lica i izdataka za privatne potrebe fizičkog lica (član 11. stav 3).

Određivanje zaposlenih za vezu

Član 26.

Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija, Agencija za bankarstvo Republike Srpske, Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove, Agencija za posredničke, informatičke i finansijske usluge, Centralni registar hartija od vrijednosti a.d. Banjaluka i drugi organi i institucije koje vrše javna ovlaštenja odrediće jednog ili više zaposlenih za podršku Poreskoj upravi u primjeni ovog zakona u roku od tri mjeseci od dana objavljivanja ovog zakona.

Objavljivanje i stupanje na snagu zakona

Član 27.

Ovaj zakon objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srpske“, a stupa na snagu godinu dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“.